ความสัมพันธ์ระหว่างผลประกอบการด้านการเงินกับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมกับของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ

นรมล ขุนเสถียร[1], จอมใจ แซมเพชร[2], ภูริทัต อินยา[3]

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลประกอบการด้านการเงินกับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ (mai) ในปี 2557 และ 2558 ซึ่งเป็นปีหลังจากที่สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ได้กำหนดให้บริษัทจดทะเบียนเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมในเอกสารที่เผยแพร่ต่อสาธารณะ การศึกษานี้จึงแตกต่างจากงานวิจัยก่อนหน้า ที่ส่วนใหญ่ทำการศึกษากับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมวัดด้วยจำนวนบรรทัดที่เปิดเผยในรายงานประจำปี โดยแบ่งเป็น 8 ประเด็นตาม “หลักการ 8 ข้อ” ที่ ก.ล.ต. กำหนด ผลประกอบการด้านการเงินวัดจากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ อัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น และอัตรากำไรสุทธิ โดยรวบรวมข้อมูลจากงบการเงิน การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมกับผลประกอบการด้านการเงินใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ

ผลการศึกษาพบว่า การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมในปี 2558 ของบริษัทสูงกว่าในปี 2557 ไม่ว่าจะจำแนกตามหัวข้อความรับผิดชอบต่อสังคมหรือจำแนกตามอุตสาหกรรม ส่วนผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างผลประกอบการด้านการเงินและการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม พบว่า ผลประกอบการด้านการเงินมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดเผยข้อมูลหัวข้อการเคารพสิทธิมนุษยชนที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 การศึกษานี้มีข้อจำกัดในเรื่องตัววัดการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมที่เป็นตัววัดในมิติด้านปริมาณการเปิดเผยข้อมูล ตัววัดดังกล่าวไม่ได้สะท้อนมิติด้านคุณภาพของการเปิดเผยข้อมูล ดังนั้น งานวิจัยในอนาคตสามารถทำการศึกษาความสัมพันธ์นี้โดยใช้ตัววัดการเปิดเผยข้อมูลที่สะท้อนคุณภาพของการเปิดเผยได้

คำสำคัญ: การเปิดเผยข้อมูล, ความรับผิดชอบต่อสังคม, ตลาดหลักทรัพย์, เอ็ม เอ ไอ

ชื่อผู้ติดต่อบทความ: จอมใจ แซมเพชร

E-mail: jomjai.s@cmu.ac.th

(Received: January 10, 2019; Revised: December 12, 2019; Accepted: January 8, 2020)

---

[1] นักศึกษาหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ E-mail: am.maprang@gmail.com

[2] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ E-mail: jomjai.s@cmu.ac.th

[3] ดร. คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ E-mail: puritud.inya@cmu.ac.th

Relationship between CSR Disclosure and Financial Performance of Companies Listed on Market For Alternative Investment

Naramon Koonsatian[1], Jomjai Sampet[2], Puritud Inya[3]

Abstract

This research aimed to study the relationship between financial performance and corporate social responsibility (CSR) disclosure of companies listed on Market for Alternative Investment (mai) during the year 2014-2015 which were the years after the Securities and Exchange Commission (SEC) required listed companies to disclose CSR information in publicly available documents. This study was, therefore, different from previous studies which mostly studied companies listed on The Stock Exchange of Thailand (SET).

CSR disclosure was measured by the number of lines disclosed in annual reports by classifying into 8 topics according to “8 Principles” by SEC. Financial performance was measured from return on assets, return on equity and net profit margin, which were collected from financial statements. The relationship between CSR disclosure and financial performance was analyzed using a multiple regression analysis.

The results showed higher CSR disclosure in 2015 than in 2014, when considered in terms of topics and industries. Financial performance was also found to have a positive relationship with the human rights disclosure at 0.05 of level of significance. The limitation of this study was about the measurement of CSR disclosure which reflected only disclosure quantity. The measurement did not reflect disclosure quality. Therefore, future research could study this relationship using the measurement of disclosure which reflects a quality dimension.

Keywords: Disclosure; Corporate Social Responsibility (CSR); Market for Alternative Investment (mai)

Corresponding Author: Jomjai Sampet
E-mail: jomjai.s@cmu.ac.th

[1] Graduate Student in Master of Accounting Program, Faculty of Business Administration, Chiang Mai University, E-mail: am.maprang@gmail.com

[2] Asst. Prof. Dr. In Faculty of Business Administration, Chiang Mai University. E-mail: jomjai.s@cmu.ac.th

[3] Dr. in Faculty of Business Administration, Chiang Mai University. E-mail: puritud.inya@cmu.ac.th

1. บทนำ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชได้มีพระราชดำรัสเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงไว้ในปี พ.ศ. 2517 หลักของเศรษฐกิจพอเพียงได้ถูกนำมาประยุกต์ใช้กับการดำเนินธุรกิจให้อยู่บนพื้นฐานของการไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น หรือแสวงหากำไรจนเกินควรจากการเบียดเบียนประโยชน์ของสังคม โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบเชิงลบที่จะตามมา ตลอดจนให้ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและมีคุณภาพ เพื่อให้นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน หลักการดังกล่าวจึงเป็นพื้นฐานที่มาของแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคม

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ในฐานะหน่วยงานกำกับดูแลตลาดทุนไทยได้มีกลไกที่ช่วยส่งเสริมการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมแก่บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เพื่อให้บริษัทจดทะเบียนมีการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างเหมาะสมเป็นไปตามหลักการในระดับสากล รวมทั้งส่งเสริมให้บริษัทจดทะเบียนมีการเปิดเผยข้อมูลในเรื่องดังกล่าว ล่าสุด ก.ล.ต. ได้กำหนดให้บริษัทจดทะเบียนเปิดเผยข้อมูลการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมในเอกสารที่เผยแพร่ต่อสาธารณะ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2557 (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, 2560 ก)

การดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าว นอกจากจะมีประโยชน์ในการสร้างภาพลักษณ์และชื่อเสียง รวมทั้งความไว้วางใจและความน่าเชื่อถือแก่กิจการแล้ว ยังสามารถเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและสร้างผลกำไรให้แก่กิจการด้วย (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2555) งานวิจัยในอดีตได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมกับผลประกอบการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) โดยบางงานวิจัยทำการศึกษากับทุกบริษัทจดทะเบียน และบางงานวิจัยทำการศึกษากับบริษัทใน SET 50 Index หรือ SET 100 Index แนวคิดการเปิดเผยข้อมูลด้านความรับผิดชอบต่อสังคมที่ใช้ในการศึกษาดังกล่าวก็มีความหลากหลายตามความหลากหลายและพัฒนาการของแนวทางการเปิดเผยข้อมูลที่หน่วยงานต่าง ๆ จัดทำออกมาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้น ในส่วนของผลประกอบการของบริษัท ก็มีหลากหลายแนวคิด ทั้งผลประกอบการด้านการเงิน และผลประกอบการทางการตลาด ซึ่งทำให้ผลการศึกษาที่ได้จากงานวิจัยเหล่านี้แตกต่างกัน (พิชชานันท์ ภาโสภะ, 2555; อลิสา ประมวลเจริญกิจ, 2560; พรวิดี วัฒนากลาง, 2552)

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมกับผลประกอบการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ยังมีอยู่อย่างจำกัด และเป็นการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลด้านความรับผิดชอบต่อสังคมกับราคาหลักทรัพย์ (พงษ์ดนัย ยาวิชัย, 2559) ยังไม่มีการศึกษาใดที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลด้านความรับผิดชอบต่อสังคมกับผลประกอบการด้านการเงิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งตั้งแต่ช่วงหลังปี 2557 ซึ่งเป็นปีที่ ก.ล.ต. กำหนดให้บริษัทจดทะเบียนเปิดเผยข้อมูลการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมในเอกสารที่เผยแพร่ต่อสาธารณะ ด้วยเหตุนี้ ผู้ศึกษาจึงต้องการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างผลประกอบการด้านการเงินกับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ (mai) โดยทำการศึกษาจากรายงานประจำปี (แบบ 56-2) ปี 2557 และ 2558 เพื่อให้ทราบว่าการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมมีผลอย่างไร

ต่อผลประกอบการด้านการเงิน เพื่อเป็นแรงผลักดันให้ธุรกิจเห็นความสำคัญของการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมที่มีต่อผลประกอบการด้านการเงินของบริษัท และนำผลการศึกษาไปประยุกต์หรือพัฒนาองค์กรในด้านความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อการคงอยู่ขององค์กรอย่างยั่งยืนต่อไป

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ในปี 2557 และปี 2558

2.2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลประกอบการด้านการเงินกับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ

3. การทบทวนวรรณกรรม และกรอบแนวคิด

3.1 การทบทวนวรรณกรรม

ทฤษฎีเกี่ยวกับความชอบธรรม (Legitimacy Theory) เป็นแนวคิดที่อธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงรูปแบบในการดำเนินธุรกิจของบริษัท จากการที่บริษัทเป็นศูนย์กลางไปสู่การดำเนินตามความคาดหวังของสังคมเป็นหลัก ทั้งนี้ เพื่อคงไว้ซึ่งสิ่งอันชอบธรรมในการคงอยู่ในสังคมต่อไป แนวคิดนี้กล่าวว่าธุรกิจมีสัญญาหรือข้อตกลงกับสังคมที่ต้องปฏิบัติตาม เพื่อให้การกระทำกิจกรรมต่างๆ นั้นชอบด้วยกฎหมายและเป็นไปตามความคาดหวังของสังคม ทฤษฎีนี้จึงเป็นแนวคิดพื้นฐานสำหรับองค์กรในการดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคม เพราะการดำเนินธุรกิจย่อมต้องมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคมที่ธุรกิจนั้นตั้งอยู่ ดังนั้น ธุรกิจจึงต้องดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวให้สังคมได้รับทราบว่าธุรกิจได้ปฏิบัติตามกฎหมายและความคาดหวังของสังคม (วิภา จงรักษ์สัตย์, 2559)

ทฤษฎีผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Theory) เป็นทฤษฎีที่มีความเชื่อมโยงกับเรื่องความชอบธรรม (Legitimacy) โดย Freeman (1984 อ้างถึงใน ธีรพร ทองขะโชค, 2556) ได้กล่าวว่า บริษัทต้องสร้างความพึงพอใจให้แก่กลุ่มหรือบุคคลใดที่สามารถส่งผลกระทบหรือมีอิทธิพลต่อการกระทำของบริษัท อันประกอบด้วย พนักงาน ลูกค้า ผู้ขายปัจจัยการผลิต ชุมชน เป็นต้น แนวคิดนี้ได้ถูกนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางนโยบายและแผนการดำเนินงานของกิจการ ซึ่งสร้างผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของบริษัท ทั้งลูกค้า พนักงาน ผู้ถือหุ้น คู่ค้า คู่แข่ง ภาครัฐและชุมชน เป็นต้น การวางนโยบายและแผนการดำเนินงานต้องคำนึงถึงความต้องการ ความสนใจ และผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียดังกล่าว เพราะบริษัทจะสามารถดำรงอยู่ได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับความชอบธรรมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียนั้น แนวคิดนี้จึงนำมาสู่การดำเนินงานและการเปิดเผยข้อมูลด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ เพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มเห็นถึงความรับผิดชอบและการคำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการดำเนินธุรกิจของบริษัท

แนวคิดเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคม ความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ หมายถึง การประกอบกิจการด้วยความใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และผู้มีส่วนได้เสียอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ และ

ธรรมาภิบาล โดยคำนึงถึงผลกระทบทางลบและพร้อมที่จะแก้ไขผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคม โดยนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการเพื่อมุ่งให้การประกอบกิจการสำเร็จอย่างยั่งยืน ทั้งยังเพิ่มความสามารถในการแข่งขันให้กิจการในเวทีการค้า ซึ่งจะเป็นผลดีต่อความยั่งยืนของกิจการ ผู้มีส่วนได้เสีย เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2555)

แนวทางการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2555) ในปี 2555 ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยความร่วมมือจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) และสถาบันธุรกิจเพื่อสังคมได้ออกคู่มือแนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ เพื่อให้ความรู้ สร้างความเข้าใจ และให้แนวทางพัฒนากิจการไปสู่ความยั่งยืนในมิติของเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมภายใต้หลักบรรษัทภิบาล แนวทางดังกล่าว ครอบคลุมประเด็นสำคัญทั้งหมดของหลักการสากลด้านความรับผิดชอบต่อสังคม เช่น ISO 26000, UN Global Compact และ GRI นอกจากนั้นยังเป็นไปตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียน ที่จัดทำโดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในปี 2549 (ฉบับล่าสุดเป็นฉบับปี 2560) และเข็มทิศธุรกิจเพื่อสังคมที่จัดทำโดย ก.ล.ต. ในปี 2551 รวมกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการต่อต้านธุรกิจคอรัปชั่น

ในคู่มือแนวทางดังกล่าวได้กำหนดแนวปฏิบัติด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ โดยแบ่งเป็น 10 ประเด็น แสดงไว้ใน 10 บท แต่ละบทมีเนื้อหาที่กล่าวถึงความหมาย หลักการและเหตุผลของการปฏิบัติในเรื่องดังกล่าว และแนวทางในการปฏิบัติ ดังนี้

1. การกำกับดูแลกิจการที่ดี
2. การประกอบกิจการด้วยความเป็นธรรม
3. การต่อต้านการทุจริต
4. การเคารพสิทธิมนุษยชน
5. การปฏิบัติต่อแรงงานอย่างเป็นธรรม
6. ความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค
7. การร่วมพัฒนาชุมชนและสังคม
8. การจัดการสิ่งแวดล้อม
9. นวัตกรรมและการเผยแพร่นวัตกรรมจากการดำเนินความรับผิดชอบต่อสังคม
10. การจัดทำรายงานแห่งความยั่งยืน

แนวปฏิบัติในการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์โดยคณะกรรมการกำกับตลาดทุนได้มีการปรับปรุงหลักเกณฑ์การเปิดเผยข้อมูลสำหรับบริษัทจดทะเบียนและบริษัทที่ขออนุญาตออกเสนอขายหลักทรัพย์ โดยกำหนดให้บริษัทดังกล่าวเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมในเอกสารที่เผยแพร่ต่อสาธารณะ ได้แก่ แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) รายงานประจำปี (แบบ 56-2) ในเว็บไซต์ของบริษัท และแบบแสดงรายการข้อมูลการเสนอขายหลักทรัพย์ (แบบ 69-1) โดยจะมีผลตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2557 เป็นต้นไป (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, 2560 ข)

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าว ก.ล.ต. ได้กำหนดให้บริษัทจดทะเบียนเปิดเผยข้อมูลในหัวข้อความรับผิดชอบต่อสังคมในแบบ 56-1 ไว้ในส่วนที่ 2 การจัดการและการกำกับดูแลกิจการ ข้อที่ 10 ความรับผิดชอบต่อสังคม โดยเปิดเผยเนื้อหาที่ครอบคลุมถึงนโยบายและการดำเนินงานของบริษัทและบริษัทย่อยด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินธุรกิจปกติ (CSR-in-Process) ตั้งแต่การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย กลยุทธ์ และการประเมินความเสี่ยง ตลอดจนการสะท้อนถึงสิ่งดังกล่าวในการดำเนินงาน นอกจากนั้น บริษัทยังอาจเปิดเผยข้อมูลการดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมที่นอกเหนือจากการดำเนินธุรกิจปกติ (CSR-After-Process) เช่น การบริจาคช่วยเหลือสังคมในรูปแบบต่างๆ อันเป็นประโยชน์ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยให้แยกออกจากข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมที่เป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินธุรกิจปกติ (สถาบันไทยพัฒน์ ,2560 ก; สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, 2560 ข)

แนวปฏิบัติในการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมที่กำหนดโดยคณะกรรมการกำกับตลาดทุน ได้กำหนดประเด็นในการเปิดเผยเอาไว้ 8 ประเด็น ที่เรียกว่า “หลักการ 8 ข้อ” ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการจำนวน 10 หัวข้อที่จัดทำโดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในปี 2555 โดยไม่รวม 2 หัวข้อ คือ หัวข้อการกำกับดูแลกิจการที่ดี ซึ่งกำหนดให้เปิดเผยแยกต่างหากภายใต้หัวข้อ “การกำกับดูแลกิจการ” ของแบบ 56-1 อยู่แล้ว และหัวข้อการจัดทำรายงานแห่งความยั่งยืน ซึ่งก็คือการเปิดเผยข้อมูลภายใต้หัวข้อนี้ (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, 2560 ข)

ต่อมาสถาบันไทยพัฒน์ ซึ่งเป็นหน่วยงานด้านวิชาการ ทำหน้าที่ช่วยเหลือสนับสนุนการขับเคลื่อนความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ ได้จัดทำ “Integrated CSR Reporting Framework Version 2 กรอบการรายงาน CSR บูรณาการในรายงานประจำปี” ขึ้น เพื่อให้บริษัทจดทะเบียนใช้เป็นแนวทางการจัดทำรายงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมที่เป็นไปตามประกาศของคณะกรรมการกำกับตลาดทุน และสอดคล้องกับแนวทางการรายงานในระดับสากล ส่วนประกอบของเนื้อหาด้านความรับผิดชอบต่อสังคมที่กำหนดให้บริษัทจดทะเบียนรายงานนั้นมีทั้งหมด 8 ประเด็น สอดคล้องกับหลักการ 8 ข้อของแนวปฏิบัติในการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมที่กำหนดโดยคณะกรรมการกำกับตลาดทุน (สถาบันไทยพัฒน์, 2560 ข)

ผลประกอบการด้านการเงิน (Financial performance) การวัดผลประกอบการด้านการเงินของการศึกษาในอดีตสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ ตัววัดทางบัญชี (Accounting Nature) และตัววัดที่เกี่ยวข้องกับตลาดหลักทรัพย์ (Stock Market Nature) โดยตัววัดทางบัญชีจะเป็นตัววัดที่มุ่งเน้นการวัดผลตอบแทนในรูปของกำไร ซึ่งเป็นผลลัพธ์ที่เกิดจากนโยบายการบริหารของฝ่ายบริหาร เช่น อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตรากำไรสุทธิ และอัตรากำไรต่อยอดขาย ส่วนตัววัดที่เกี่ยวข้องกับตลาดหลักทรัพย์ เป็นตัววัดที่มาจากแนวคิดว่า การวัดผลตอบแทนควรมาจากมุมมองของผู้ถือหุ้น เช่น ราคาหลักทรัพย์ และเงินปันผล ซึ่งเป็นตัววัดที่แสดงถึงผลตอบแทนที่ผู้ถือหุ้นได้รับจากการลงทุน และ Beta ซึ่งเป็นตัววัดที่คำนึงถึงอัตราผลตอบแทนของกิจการเทียบกับผลตอบแทนของตลาดด้วย (Cochran & Robert, 1984; Elouidani & Zoubir, 2015)

ตัววัดทางบัญชีนี้ถือได้ว่าเป็นตัววัดที่ดีในการวัดผลการดำเนินงานเชิงเศรษฐกิจ (Economic Performance) ของกิจการ แต่อย่างไรก็ดี ตัววัดทางบัญชีอาจได้รับผลกระทบจากการตกแต่งตัวเลขโดยผู้บริหาร สำหรับตัววัดที่เกี่ยวข้องกับตลาดหลักทรัพย์นั้น แม้จะเป็นตัววัดที่ปราศจากการตกแต่งตัวเลขโดยผู้บริหาร แต่ก็ถือว่าเป็นตัววัดที่เกิดจากการใช้ดุลพินิจของนักลงทุนเท่านั้น ไม่ได้เป็นตัววัดที่แสดงถึงผลการดำเนินงานเชิงเศรษฐกิจของกิจการอย่างแท้จริง (Allouche and Laroche, 2005 อ้างถึงใน Elouidani & Zoubir, 2015) ด้วยเหตุนี้การศึกษาในอดีตส่วนใหญ่จึงมักใช้ตัววัดทางบัญชีในการวัดผลประกอบการด้านการเงิน (Masoud & Halaseh, 2017)

ความสัมพันธ์ระหว่างผลประกอบการด้านการเงินกับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม

ทฤษฎีผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder theory) อธิบายว่ากิจการจะทำกิจกรรมต่างๆ ที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มต่างๆ เช่น พนักงาน ชุมชนรอบกิจการ หรือสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่เข้มแข็งกับผู้มีส่วนได้เสีย ซึ่งถือเป็นการลดความเสี่ยงของธุรกิจ (Business Risk) อันจะทำให้เกิดผลตอบแทนกลับคืนมาสู่กิจการในระยะยาว

ต้นทุนของกิจการแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ ต้นทุนที่ชัดเจน (Explicit Costs) เช่น ดอกเบี้ยที่จ่ายให้แก่ผู้ให้กู้ และต้นทุนทุนแฝง (Implicit Costs) ที่ต้องจ่ายให้แก่ผู้มีส่วนได้เสียของกิจการ เช่น ต้นทุนด้านสิ่งแวดล้อม ต้นทุนที่เกี่ยวกับคุณภาพสินค้า ทฤษฎีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอธิบายว่า หากกิจการพยายามลดต้นทุนแฝงของกิจการด้วยการลดความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในที่สุดแล้วต้นทุนที่ชัดเจนจะสูงขึ้นและจะทำให้กิจการสูญเสียความได้เปรียบเชิงการแข่งขัน แนวคิดดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าต้นทุนด้านความรับผิดชอบต่อสังคมนั้นน้อย เมื่อเทียบกับประโยชน์ที่จะกิจการจะได้รับ เช่น หากกิจการดูแลพนักงานเป็นอย่างดี ต้นทุนที่กิจการต้องจ่ายนั้นถือได้ว่าน้อยมาก เมื่อเทียบกับประโยชน์ที่กิจการได้รับจากการที่พนักงานมีขวัญกำลังใจดี เพราะกิจการจะมีพนักงานที่มีประสิทธิภาพการทำงานสูง และยังเป็นกิจการที่สามารถดึงดูดพนักงานที่มีคุณภาพมาร่วมงาน ทำให้กิจการมีความได้เปรียบเชิงการแข่งขัน และท้ายที่สุดย่อมส่งผลให้กิจการมีผลประกอบการที่ดี (Waddock & Graves, 1997) ด้วยแนวคิดดังกล่าว ความสัมพันธ์ระหว่างผลประกอบการด้านการเงินและการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการจึงเป็นความสัมพันธ์เชิงบวก

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในอดีตที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้แก่ การศึกษาของ พรรณี กัมพลกัญจนา (2558) ที่พบว่าบริษัทจดทะเบียนในกลุ่ม SET 100 มีการเปิดเผยข้อมูลในปี 2557 สูงขึ้นเมื่อเทียบกับปี 2556 และการศึกษาของพรวิดี วัฒนากลาง (2552) ที่ทำการศึกษาในช่วงปี 2547-2549 บริษัทจดทะเบียนในกลุ่ม SET 100 มีการเปิดเผยข้อมูลเพิ่มมากขึ้นทุกปี

ส่วนการศึกษาที่ศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ได้แก่งานวิจัยของ กัลยา เหลืองอุบล (2555) ที่ทำการศึกษาการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอในปี 2553 โดยใช้ดัชนีการเปิดเผยข้อมูล (Disclosure Index) ในการวัดระดับการเปิดเผยข้อมูล ดัชนีดังกล่าวคำนวณจากสัดส่วนระหว่างคะแนนจริงที่แต่ละบริษัทได้รับกับคะแนนรวมสูงสุดที่แต่ละบริษัทควรจะได้รับ (11 คะแนน) หลักเกณฑ์การนับคะแนน คือ บริษัทจะได้รับคะแนนเท่ากับ 1 หากมีการเปิดเผยข้อมูล

ด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมในรายงานประจำปี ผลการศึกษาพบว่า บริษัทกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมมีระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมมากที่สุด และบริษัทกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และการก่อสร้างมีระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมน้อยที่สุด ส่วนข้อมูลที่ทำการเปิดเผยมากที่สุด คือ ข้อมูลการดำเนินงานด้านสังคม ข้อมูลที่เปิดเผยน้อยที่สุด คือ ข้อมูลการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย แต่จากการทดสอบทางสถิติพบว่า การเปิดเผยข้อมูลในแต่ละอุตสาหกรรมไม่แตกต่างกัน

งานวิจัยที่ทำการศึกษาการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมกับผลประกอบการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ได้แก่ การศึกษาของ พงษ์ดนัย ยาวิชัย (2559) การศึกษานี้วัดระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมตามกรอบแนวคิดหลักการ 8 ข้อด้วยการใช้ดัชนีการเปิดเผยข้อมูลและวัดผลประกอบการด้วยราคาหลักทรัพย์ ผลการศึกษาพบว่า การเปิดเผยข้อมูลด้านความรับผิดชอบต่อผู้บริโภคมีความสัมพันธ์เชิงลบกับราคาหลักทรัพย์ ส่วนการเปิดเผยข้อมูลด้านอื่น ๆ ไม่มีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมกับผลประกอบการของกิจการในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า หัวข้อการเปิดเผยข้อมูลที่มีความสัมพันธ์กับอัตรากำไรสุทธิ ได้แก่ การเปิดเผยข้อมูลเรื่องการเคารพสิทธิและการปฏิบัติต่อแรงงานอย่างเป็นธรรม และการกำกับดูแลกิจการที่ดี (อลิษา ประมวลเจริญกิจ, 2560) กับอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ ได้แก่ การเปิดเผยข้อมูลเรื่องการเคารพสิทธิและการปฏิบัติต่อแรงงานอย่างเป็นธรรม การเผยแพร่นวัตกรรมจากการดำเนินความรับผิดชอบต่อสังคม การกำกับดูแลกิจการที่ดี การประกอบธุรกิจด้วยความเป็นธรรม การเคารพสิทธิมนุษยชน และความรับผิดชอบต่อชุมชนและสังคม ความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลและการเข้าถึงข้อมูลนั้น (อภิรดา ชิณประทีป, 2558; อลิษา ประมวลเจริญกิจ, 2560) กับอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ได้แก่ การเปิดเผยข้อมูลเรื่องธรรมาภิบาล (พิชชานันท์ ภาโสภะ, 2555) กับผลตอบแทนหลักทรัพย์ ได้แก่ การเปิดเผยข้อมูลเรื่องสิ่งแวดล้อม และหัวข้อการพัฒนาสังคม (พรวิดี วัฒนากลาง, 2552) กับมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐศาสตร์ ได้แก่ การเปิดเผยข้อมูลเรื่องผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อม (พิชชานันท์ ภาโสภะ, 2555) กับมูลค่าเพิ่มทางตลาด ได้แก่ การเปิดเผยข้อมูลเรื่องสิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมกับชุมชนและการพัฒนาชุมชน (พิชชานันท์ ภาโสภะ, 2555)

จากการทบทวนแนวคิดและงานวิจัยในอดีตที่เกี่ยวข้อง จึงกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาโดยกำหนดให้การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมทั้ง 8 ด้านเป็นตัวแปรอิสระ และผลประกอบการด้านการเงินเป็นตัวแปรตาม นอกจากนั้น งานวิจัยในอดีตที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรับผิดชอบต่อสังคมกับผลประกอบการด้านการเงินได้กำหนดตัวแปรควบคุม ได้แก่ ขนาดของบริษัท ความเสี่ยงทางการเงิน อายุ และประเภทอุตสาหกรรม (Waddock & Graves, 1997; Elouidani & Zoubir, 2015; Masoud & Halaseh, 2017) การศึกษานี้จึงกำหนดตัวแปรควบคุมไว้ 2 ตัวแปร คือ ขนาดของบริษัท และความเสี่ยงทางการเงิน สำหรับตัวแปรอายุและประเภทอุตสาหกรรมนั้น การศึกษานี้ไม่ได้กำหนดไว้เป็นตัวแปรควบคุม เนื่องจากแต่ละบริษัทมีความแตกต่างด้านอายุน้อย เนื่องจาก ตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ เป็นตลาดหลักทรัพย์ที่ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2542 และมีจำนวนบริษัทหากแยกตามประเภทอุตสาหกรรมมีจำนวนน้อย

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาและที่มาของตัวแปรแสดงไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาและที่มาของตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา		ที่มา
ตัวแปรตาม	ผลประกอบการด้านการเงิน - อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ - อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น	อภิรดา ชิณประทีป (2558) อลิษา ประมวลเจริญกิจ (2560) พิชชานันท์ ภาโสภะ (2555)
ตัวแปรอิสระ	“หลักการ 8 ข้อ” สำหรับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม - การประกอบกิจการด้วยความเป็นธรรม - การต่อต้านทุจริตคอร์รัปชั่น - การเคารพสิทธิมนุษยชน - การปฏิบัติต่อแรงงานอย่างเป็นธรรม - ความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค - การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม - การร่วมพัฒนาชุมชนและสังคม - นวัตกรรมและการเผยแพร่นวัตกรรม	- แนวปฏิบัติในการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมที่กำหนดโดยคณะกรรมการกำกับตลาดทุน - “Integrated CSR Reporting Framework Version 2 กรอบการรายงาน CSR บูรณาการในรายงานประจำปี” โดยสถาบันไทยพัฒน์ - พงษ์ดนัย ยาวิชัย (2559)
ตัวแปรควบคุม	- ขนาดของบริษัท - ความเสี่ยงทางการเงิน	Waddock & Graves (1997) Elouidani & Zoubir (2015) Masoud & Halaseh (2017)

3.2 กรอบแนวคิด

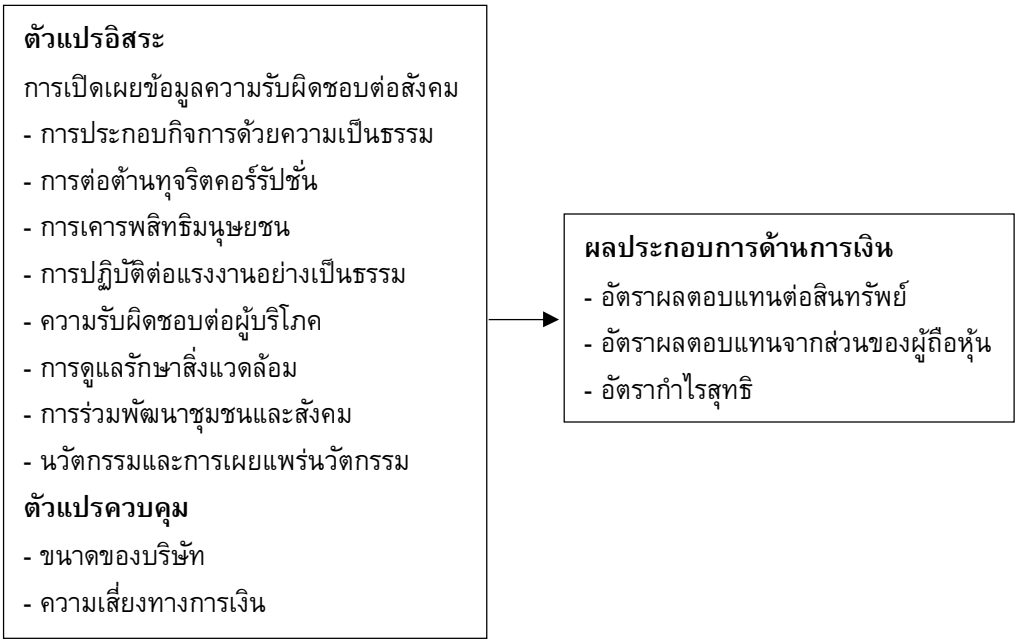

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแบบที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแบบที่ใช้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมกับผลประกอบการด้านการเงิน แสดงไว้ด้วยสมการที่ (1) ดังนี้

$$PERFORM_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 FAIR_{i,t-1} + \beta_2 CORRUP_{i,t-1} + \beta_3 HMRHT_{i,t-1} + \beta_4 LABOR_{i,t-1} + \beta_5 CONSU_{i,t-1} + \beta_7 ENV_{i,t-1} + \beta_6 SOCIAL_{i,t-1} + \beta_8 INNOV_{i,t-1} + \beta_9 SIZE_{i,t-1} + \beta_{10} LEV_{i,t-1} + e_{i,t} \quad (1)$$

โดยที่ PERFORM คือ ผลประกอบการด้านการเงิน ประกอบด้วย (1) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on Asset-ROA) (2) อัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on equity-ROE) และ (3) อัตรากำไรสุทธิ (Net profit margin)

FAIR คือ การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมประเด็นการประกอบกิจการด้วยความเป็นธรรม

CORRUP คือ การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมประเด็นการต่อต้านทุจริตคอร์รัปชั่น

HMRHT คือ การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมประเด็นการเคารพสิทธิมนุษยชน

LABOR คือ การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมประเด็นการปฏิบัติต่อแรงงานอย่างเป็นธรรม

CONSU คือ การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมประเด็นความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค

ENV คือ การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมประเด็นการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม

SOCIAL คือ การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมประเด็นการร่วมพัฒนาชุมชนและสังคม

INNOV คือ การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมประเด็นนวัตกรรมและการเผยแพร่นวัตกรรม

SIZE คือ ขนาดของบริษัท

LEV คือ ความเสี่ยงทางการเงิน

4. วิธีการดำเนินการวิจัย

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอไอ (mai) ในปี พ.ศ. 2557 และ 2558 โดยไม่รวมบริษัทที่เข้าข่ายอาจถูกเพิกถอน บริษัทที่มีข้อมูลตัวแปรไม่ครบถ้วน อีกทั้งผู้วิจัยได้ตัดข้อมูลที่มีค่าผิดปกติออกไปเพื่อลดความคลาดเคลื่อนที่อาจมีผลต่อค่าสถิติ ทำให้ได้จำนวนชุดข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเท่ากับ 91 และ 104 ชุดข้อมูล สำหรับปี พ.ศ. 2557 และ 2558 ตามลำดับ รวมทั้งสิ้น 195 ชุดข้อมูล

ข้อมูลการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมจำแนกตามหลักการ 8 ข้อสำหรับปี 2557 และ 2558 เก็บรวบรวมจากรายงานประจำปี (แบบ 56-2) ของบริษัท ข้อมูลผลประกอบการด้านการเงิน ซึ่งประกอบด้วย

อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ อัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น และอัตรากำไรสุทธิ และข้อมูลขนาดของกิจการ และความเสี่ยงทางการเงิน ณ วันสิ้นรอบบัญชีปี 2558 และ 2559 เก็บรวมรวมจากงบการเงินของบริษัทที่เปิดเผยไว้ในเว็บไซต์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาและการวัดค่า

ตัวแปรตาม คือ ผลประกอบการด้านการเงิน ประกอบด้วย อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ อัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น และอัตรากำไรสุทธิ

ตัวแปรอิสระ คือ การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมใน 8 ประเด็น ตาม “หลักการ 8 ข้อ” วัดจากจำนวนบรรทัดการเปิดเผยข้อมูล

การวัดหน่วยของสาระที่วัด (Content Unit) ที่ใช้ในการแจงนับข้อมูลมีได้หลายรูปแบบ เช่น การนับคำ (Words) การนับแก่นเรื่อง (Themes) การนับย่อหน้า (Paragraphs) การนับรายการ (Items) การวัดความเข้มข้น (Semantics) และการนับแบบผสมผสาน (สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, 2544) การศึกษาของ พรวิดี วัฒนากลาง (2552) ที่ทำการศึกษาในเรื่องเดียวกันนี้ได้เสนอแนวคิดว่า การนับคำนั้นทำได้ลำบาก เนื่องจากบางบริษัทอาจไม่ได้เขียนคำดังกล่าวไว้อย่างชัดเจน ส่วนการวัดหน่วยของสาระรูปแบบอื่นๆ นอกจากการนับบรรทัด เป็นการวัดที่พิจารณาลักษณะของคำเป็นหลัก และคำหนึ่งๆ อาจกล่าวได้หลายรูปแบบ ดังนั้น การวัดที่เหมาะสมจึงเป็นการนับบรรทัด

ตัวแปรควบคุม ประกอบด้วย ขนาดของกิจการ วัดจากมูลค่าสินทรัพย์รวม และความเสี่ยงทางการเงินของกิจการ วัดจากอัตราส่วนหนี้สินต่อทุน

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณา ได้แก่ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมกับผลประกอบการด้านการเงินตามตัวแบบที่ใช้ในการศึกษา ใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ

5. ผลการวิจัยและอภิปรายผล

5.1 ผลการวิจัย

ตารางที่ 2 ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปร	Min.	Max.	Mean	S.D.
การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม (บรรทัด)	7	515	103.21	84.81
อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (%)	-26.93	36.90	6.33	9.75
อัตราผลตอบแทนจากส่วนผู้ถือหุ้น (%)	-43.46	41.26	6.35	14.70
อัตรากำไรสุทธิ (Net profit margin) (%)	-59.72	71.79	4.31	15.25
สินทรัพย์รวม (ล้านบาท)	217.93	9,129.57	1,265.40	1,336.29
อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน	0.03	21.64	1.07	1.91

จากตารางที่ 2 พบว่า บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ มีการเปิดเผยข้อมูลโดยเฉลี่ย 103 บรรทัด มีผลประกอบการด้านการเงินซึ่งวัดด้วยอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ อัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น และอัตรากำไรสุทธิ เฉลี่ยอยู่ช่วง ร้อยละ 4-7 มีสินทรัพย์รวมเฉลี่ย 1,265 ล้านบาท และมีอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนเท่ากับ 1.07

ตารางที่ 3 จำนวนบรรทัดการเปิดเผยข้อมูลรวมและเฉลี่ยต่อบริษัท จำแนกตามหัวข้อความรับผิดชอบต่อสังคม

หัวข้อ	จำนวนบรรทัดรวม (บรรทัด)		จำนวนบรรทัดเฉลี่ยต่อบริษัท (บรรทัด)	
	2557 (n=91)	2558 (n=104)	2557 (n=91)	2558 (n=104)
หัวข้อที่ 1 การประกอบกิจการด้วยความเป็นธรรม	788	1,261	8.66	12.13
หัวข้อที่ 2 การต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชั่น	1,385	2,179	15.22	20.95
หัวข้อที่ 3 การเคารพสิทธิมนุษยชน	544	639	5.98	6.14
หัวข้อที่ 4 การปฏิบัติต่อแรงงานอย่างเป็นธรรม	1,692	2,394	18.59	23.02
หัวข้อที่ 5 ความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค	755	1,173	8.30	11.28
หัวข้อที่ 6 การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม	1,108	1,612	12.18	15.50
หัวข้อที่ 7 การร่วมพัฒนาชุมชนหรือสังคม	1,704	2,003	18.73	19.26
หัวข้อที่ 8 การมีนวัตกรรมและเผยแพร่นวัตกรรม	363	525	3.99	5.05
รวม	8,339	11,786		

จากตารางที่ 3 พบว่าในปี 2558 บริษัทเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่าในปี 2557 ในทุกหัวข้อ และเมื่อพิจารณาจากจำนวนบรรทัดเฉลี่ยต่อบริษัท ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า บริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลเฉลี่ยต่อบริษัทในปี 2558 สูงกว่าในปี 2557 ในทุกหัวข้อเช่นเดียวกัน

ผลการศึกษาในตารางที่ 3 ยังแสดงให้เห็นว่า ทั้งในปี 2557 และ 2558 หัวข้อด้านความรับผิดชอบต่อสังคมที่มีการเปิดเผยข้อมูลสูงที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชั่น การปฏิบัติต่อแรงงานอย่างเป็นธรรม และการร่วมพัฒนาชุมขนหรือสังคม ส่วนหัวข้อที่มีการเปิดเผยน้อยที่สุดทั้งในปี 2557 และ 2558 ได้แก่ หัวข้อการมีนวัตกรรมและเผยแพร่นวัตกรรม

ตารางที่ 4 จำนวนบรรทัดการเปิดเผยข้อมูลรวมและเฉลี่ยต่อบริษัท จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม

ประเภทอุตสาหกรรม	จำนวนบรรทัดรวม (บรรทัด)		จำนวนบรรทัดเฉลี่ยต่อบริษัท (บรรทัด)	
	2557	2558	2557	2558
กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร (n=6,6)	806	941	134.33	156.83
กลุ่มทรัพยากร (n=7,10)	1,012	1,331	144.57	133.10
กลุ่มเทคโนโลยี (n=4,5)	215	413	53.75	82.60
กลุ่มธุรกิจการเงิน (n=5,6)	386	675	77.20	112.50
กลุ่มบริการ (n=22,27)	2,327	3,125	105.77	115.74
กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม (n=28,30)	2,079	3,210	74.25	107.00
กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค (n=6,8)	562	938	93.67	117.25
กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (n=13,12)	952	1,153	73.23	96.08
รวม	8,339	11,786		

จากตารางที่ 4 ตารางจะเห็นว่า เมื่อพิจารณาจำนวนบรรทัดรวม พบว่า ในปี 2558 บริษัทในทุกกลุ่มอุตสาหกรรมเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่าในปี 2557 และเมื่อพิจารณาจากจำนวนบรรทัดเฉลี่ยต่อบริษัท ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า บริษัทในทุกกลุ่มอุตสาหกรรมมีการเปิดเผยข้อมูลเฉลี่ยต่อบริษัทในปี 2558 สูงกว่าในปี 2557 เช่นเดียวกัน

ผลการศึกษาในตารางที่ 4 ยังแสดงให้เห็นว่า เมื่อพิจารณาจากจำนวนบรรทัดเฉลี่ยต่อบริษัทในปี 2557 บริษัทในกลุ่มทรัพยากรมีการเปิดเผยข้อมูลด้านความรับผิดชอบต่อสังคมสูงที่สุด แต่สำหรับปี 2558 บริษัทในกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารมีปริมาณการเปิดเผยข้อมูลสูงที่สุด ส่วนกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีการเปิดเผยข้อมูลน้อยที่สุดทั้งในปี 2557 และ 2558 คือ กลุ่มเทคโนโลยี

ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมกับผลประกอบการด้านการเงิน

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมกับผลประกอบการด้านการเงิน ซึ่งวัดจากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ อัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น และอัตรากำไรสุทธิของบริษัทจดทะเบียนตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ สรุปได้ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 สรุปผลการวิเคราะห์สมการถดถอย (n=195)

ตัวแปร	ผลประกอบการด้านการเงิน					
	ROA		ROE		Net profit margin	
	Coefficients	*t*-value	Coefficients	*t*-value	Coefficients	*t*-value
(Constant)	1.144	0.171	-9.463	-0.941	-1.615	-0.151
FAIR	0.004	0.098	0.025	0.452	0.003	0.048

ตารางที่ 5 สรุปผลการวิเคราะห์สมการถดถอย (n=195) (ต่อ)

ตัวแปร	ผลประกอบการด้านการเงิน					
	ROA		ROE		Net profit margin	
	Coefficients	*t*-value	Coefficients	*t*-value	Coefficients	*t*-value
CORRUP	-0.022	-0.548	-0.029	-0.484	0.008	0.122
HMRHT	0.275**	3.639**	0.369*	3.248*	0.287*	2.370*
LABOR	-0.009	-0.276	0.013	0.259	-0.023	-0.423
CONSU	-0.004	-0.049	-0.061	-0.462	0.000	-0.007
ENV	0.002	0.057	0.005	0.080	-0.004	-0.069
SOCIAL	-0.021	-0.526	-0.104	-1.685	-0.042	-0.641
INNOV	0.012	0.342	0.042	0.774	0.005	0.081
SIZE	1.505	0.662	5.353	1.564	1.801	0.495
LAV	-0.018	-0.368	-0.012	-0.158	-0.008	-0.100
Adjusted R^2	0.029		0.033		0.016	

หมายเหตุ ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 5 พบว่า การเปิดเผยข้อมูลด้านความรับผิดชอบต่อสังคมในหัวข้อการเคารพสิทธิมนุษยชน (HMRHT) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์และอัตราผลตอบแทนจากส่วนของเจ้าของที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 และมีความสัมพันธ์กับอัตรากำไรสุทธิที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ส่วนการเปิดเผยข้อมูลในหัวข้ออื่นๆ และตัวแปรควบคุมไม่พบว่ามีความสัมพันธ์กับผลประกอบการด้านการเงินทั้ง 3 ตัววัด

ค่า Adjusted R^2 แสดงค่าเท่ากับ 0.029 0.033 และ 0.016 สำหรับตัวแบบที่วัดผลกระทบต่อ ROA ROE และ Net profit margin ตามลำดับ ค่า Adjusted R^2 ดังกล่าวเป็นค่าที่ค่อนข้างต่ำ ซึ่งแสดงถึงการที่ตัวแปรการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของผลประกอบการด้านการเงินได้สูงสุดเพียงร้อยละ 2.9 แต่เนื่องจากวัตถุประสงค์ของการศึกษา คือ เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลด้านความรับผิดชอบต่อสังคมกับผลประกอบการด้านการเงิน โดยไม่ได้มีวัตถุประสงค์มุ่งหาตัวแบบที่ทำนายผลประกอบการด้านการเงินที่แม่นยำ ค่า Adjusted R^2 ที่ต่ำ จึงไม่มีผลต่อการแปลความหมายของการทดสอบความสัมพันธ์ดังกล่าว

5.2 อภิปรายผล

ผลจากการศึกษาแสดงให้เห็นถึงลักษณะการเปิดเผยข้อมูลด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ตลอดจนผลของการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวต่อผลประกอบการด้านการเงินของกิจการ โดยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1) ผลการวิเคราะห์ปริมาณการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ แสดงแนวโน้มการเปิดเผยข้อมูลที่สูงขึ้น ไม่ว่าจะจำแนกตามหัวข้อความรับผิดชอบต่อสังคมทั้ง 8 หัวข้อ หรือจำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม แนวโน้มการเปิดเผยข้อมูลที่สูงขึ้นนี้ สอดคล้องกับการศึกษาของ พรวิดี วัฒนากลาง (2552) และพรรณี กัมพลกัญจนา (2558) ที่ทำการศึกษาเรื่องการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่มดัชนี SET 100 ที่พบว่าบริษัทมีแนวโน้มการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมเพิ่มขึ้น ผลการศึกษาที่สอดคล้องกันนี้แสดงให้เห็นว่า บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีแนวโน้มการเปิดเผยข้อมูลด้านความรับผิดชอบต่อสังคมสูงขึ้นเช่นเดียวกัน ทั้งนี้อาจเกิดจากการให้ความสำคัญต่อความรับผิดชอบต่อสังคมเพิ่มมากขึ้น ตามกระแสของการดำเนินธุรกิจในยุคปัจจุบัน ประกอบกับการมีแนวทางที่ชัดเจนมากขึ้นในการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าว

2) หนึ่งในหัวข้อความรับผิดชอบต่อสังคมที่มีการเปิดเผยสูงที่สุด คือ การร่วมพัฒนาชุมชนหรือสังคม ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาของ พรรณี กัมพลกัญจนา (2558) ที่พบว่า ในปี 2556 หัวข้อด้านความรับผิดชอบต่อสังคมที่บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่มีรายชื่อหลักทรัพย์ในกลุ่มดัชนี SET 100 คือหัวข้อการร่วมพัฒนาชุมชนหรือสังคม และในปี 2557 คือหัวข้อการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับการศึกษาของ กัลยา เหลืองอุบล (2555) ที่พบว่า ในปี 2553 บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ เปิดเผยข้อมูลการดำเนินงานด้านสังคมสูงที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมตามความเข้าใจในเบื้องต้นของบริษัทส่วนใหญ่คือการดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมที่นอกเหนือจากการดำเนินธุรกิจปกติ (CSR-After-Process) ซึ่งส่วนใหญ่แล้วเป็นการช่วยเหลือหรือบริจาคเงินและสิ่งของให้แก่ชุมชนและสังคม

3) เมื่อวิเคราะห์การเปิดเผยข้อมูลด้านความรับผิดชอบต่อสังคมจำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม พบว่า บริษัทในกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารและกลุ่มทรัพยากรมีการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมสูงที่สุด และบริษัทในกลุ่มเทคโนโลยีมีการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมน้อยที่สุด ผลการศึกษานี้ขัดแย้งกับการศึกษาของพรรณี กัมพลกัญจนา (2558) และกัลยา เหลืองอุบล (2555) ที่พบว่า บริษัทกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมมีระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมมากที่สุด และบริษัทกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และการก่อสร้างมีระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมน้อยที่สุด ผลการศึกษาแสดงให้เห็นแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในอุตสาหกรรมต่างๆ ในการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าว

4) การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมในหัวข้อการเคารพสิทธิมนุษยชนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลประกอบการด้านการเงิน ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของงานวิจัยอื่นที่ศึกษากับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (อภิรดา ชิณประทีป, 2558; พิชชานันท์ ภาโสภะ, 2555; อลิษา ประมวลเจริญกิจ, 2560) กล่าวคือ การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมมีผลเชิงบวกต่อผลประกอบการด้านการเงิน ดังนั้น จึงให้ข้อมูลว่าแม้บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ จะมีขนาดเล็กกว่าเมื่อเทียบกับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย แต่ผลของการเปิดเผยข้อมูลด้านความรับผิดชอบต่อสังคมที่มีต่อผลประกอบการด้านการเงินของบริษัททั้งสองกลุ่มนั้นเหมือนกัน ซึ่งเป็นข้อมูล

ที่มีประโยชน์ต่อหน่วยงานกำกับดูแลบริษัทจดทะเบียนในการวางแนวทางหรือนโยบายการเปิดเผยข้อมูลด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

6. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลด้านความรับผิดชอบต่อสังคมกับผลประกอบการด้านการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1) บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ มีแนวโน้มการเปิดเผยข้อมูลด้านความรับผิดชอบต่อสังคมสูงขึ้น ไม่ว่าจะจำแนกตามหัวข้อความรับผิดชอบต่อสังคมทั้ง 8 หัวข้อ หรือจำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม

2) หัวข้อความรับผิดชอบต่อสังคมที่มีการเปิดเผยสูงที่สุด 3 ลำดับแรก คือ การปฏิบัติต่อแรงงานอย่างเป็นธรรม การต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชั่น และการร่วมพัฒนาชุมชนหรือสังคม ตามลำดับ

3) บริษัทในกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารและกลุ่มทรัพยากรมีการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมสูงที่สุด ส่วนบริษัทในกลุ่มเทคโนโลยีมีการเปิดเผยข้อมูลวามรับผิดชอบต่อสังคมน้อยที่สุด

4) การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมในหัวข้อการเคารพสิทธิมนุษยชนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลประกอบการด้านการเงิน ส่วนการเปิดเผยข้อมูลในหัวข้ออื่นๆ ไม่มีความสัมพันธ์กับผลประกอบการด้านการเงิน

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

7.1.1 บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ หรือบริษัทที่กำลังเข้าสู่ตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ควรให้ความสำคัญกับการดำเนินการต่างๆ ที่เกี่ยวกับการคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน และให้ความสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลในประเด็นดังกล่าวในเอกสารที่เผยแพร่ต่อสาธารณชน เช่น แบบแสดงรายการประจำปี รายงานประจำปี หรือรายงานความยั่งยืนอย่างชัดเจน เพราะเป็นประเด็นที่ส่งผลต่อผลประกอบการด้านการเงินของกิจการ

7.1.2 ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ มีการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมในหัวข้อการมีนวัตกรรมและการเผยแพร่นวัตกรรมน้อยที่สุด ซึ่งนวัตกรรมในที่นี้หมายถึง นวัตกรรมที่เกิดจากการดำเนินความรับผิดชอบต่อสังคม คือเป็นการนำความรู้ที่ได้จากการดำเนินงานมาพัฒนาและปรับใช้เพื่อให้เกิดนวัตกรรมใหม่ที่สร้างประโยชน์ให้แก่ธุรกิจได้ ฉะนั้น บริษัทต่างๆ ควรเพิ่มการเปิดเผยข้อมูลในประเด็นนี้มากยิ่งขึ้น เพราะการเปิดเผยข้อมูลเรื่องนวัตกรรมนี้จะแสดงให้เห็นว่าบริษัทนั้นๆ มีการพัฒนาความคิดหรือค้นหาความรู้ใหม่ๆเพื่อพัฒนาบริษัทมากน้อยเพียงใดและการเปิดเผยข้อมูลในส่วนนี้เองจะช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่บริษัทอีกด้วย

7.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษานี้เป็นการศึกษาการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมในมิติของปริมาณการเปิดเผยเท่านั้น การศึกษานี้ไม่ได้ศึกษาในมิติอื่นๆ เช่น ด้านคุณภาพ ไม่ว่าจะเป็นคุณภาพของการเปิดเผยข้อมูล หรือคุณภาพของการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งมิติด้านคุณภาพการเปิดเผย และการดำเนินงานอาจจะเป็นปัจจัยที่มีผลต่อผลประกอบการด้านการเงินของกิจการ การวิจัยครั้งต่อไปอาจศึกษาถึงการเปิดเผยข้อมูลในมิติดังกล่าว เพื่อให้ได้หลักฐานเชิงประจักษ์เกี่ยวกับอิทธิพลของการเปิดเผยข้อมูลด้านความรับผิดชอบต่อสังคมทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพต่อผลประกอบการของกิจการ

7.3 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

องค์กรกำกับดูแลกิจการจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เช่น สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ควรมีนโยบายที่ส่งเสริมการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมให้ชัดเจนมากขึ้น เช่น อาจกำหนดเป็นข้อบังคับให้กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลในหัวข้อและรูปแบบที่กำหนด ซึ่งข้อกำหนดดังกล่าวอาจแตกต่างกันสำหรับแต่ละอุตสาหกรรม ขึ้นอยู่กับประเด็นที่ความเหมาะสมสำหรับอุตสาหกรรมนั้นๆ

8. เอกสารอ้างอิง

กัลยา เหลืองอุบล. (2555). *การศึกษาระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ.* (การศึกษาอิสระปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต). ขอนแก่น. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2555). *แนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ.* กรุงเทพฯ: บริษัท เมจิกเพรส จำกัด.

ธีรพร ทองขะโชค. (2556). โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง การกำกับดูแลกิจการ การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย และความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ การทบทวนวรรณกรรม. *วารสารนักบริหาร, 33*(2), 80-88.

พงษ์ดนัย ยาวิชัย. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมกับราคาหลักทรัพย์ของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ.* การศึกษาอิสระปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พรรณี กัมพลกัญจนา (2558). *การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่มีรายชื่อหลักทรัพย์ในกลุ่มดัชนี SET 100.* (การค้นคว้าอิสระปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พรวิดี วัฒนากลาง. (2552). *การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมกับผลตอบแทนหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่ม SET 100 Index.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พิชชานันท์ ภาโสภะ. (2555*). ความสัมพันธ์ระหว่างการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมตาม ISO 26000 และตัวชี้วัดผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วิภา จงรักษ์สัตย์. (2559). การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการในประเทศไทย. *วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 8*(15), 128-144.

สถาบันไทยพัฒน์. (2560 ก). *รายงาน CSR ตามแบบ 56-1.* สืบค้น 15 ตุลาคม 2561 จาก http://www.thaicsr.com/2014/01/csr-56-1_27.html

_____. (2560 ข). *แนวทางการเปิดเผยข้อมูล CSR ตามแบบ 56-1.* สืบค้น 15 ตุลาคม 2561 จาก http://www.thaicsr.com/2014/01/csr-56-1.html

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. (2560 ก). *ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ (Corporate Social Responsibilities: CSR).* สืบค้น 15 ตุลาคม 2561 จาก http://www.cgthailand.org/TH/Pages/CSR.aspx

_____. (2560 ข). *พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535.* สืบค้น 15 ตุลาคม 2561 จาก http://www.cgthailand.org/TH/Regulation/SEC/Pages/seclaw.aspx

สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. (2544). การวิจัยการสื่อสาร. *จุลสารไทยคดีศึกษา, 18*(1), 25-34.

อภิรดา ชิณประทีป. (2558). การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรและผลการดำเนินงานทางด้านการเงิน. *วารสารการบริหารท้องถิ่น, 9*(1), 118-132.

อลิษา ประมวลเจริญกิจ. (2560). โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง การกำกับดูแลกิจการ การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย และความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ การทบทวนวรรณกรรม. *วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 12*(2), 45-55.

Cochran, P. L. & Wood, R. A. (1984). Corporate social responsibility and financial performance. *The Academy of Management Journal, 27*(1), 42-56.

Elouidani, A. & Zoubir, F. (2015). Corporate social responsibility and financial performance. *African Journal of Accounting, Auditing and Finance, 4*(1), 74-85.

Masoud, N. & Halaseh, A. (2017). Corporate social responsibility and company performance: An empirical analysis of Jordanian companies listed on Amman Stock Exchange. *British Journal of Education, Society & Behavioral Science, 19*(1), 1-26.

Waddock, S. A. & Graves, S. B. (1997). The corporate social performance-financial performance link. *Strategic Management Journal, 18*(4), 303-319.

ประวัติแนบท้ายบทความ

Name and Surname: Naramon Koonsatian
Highest Education: Master of Accounting
University or Agency: Chiang Mai University
Field of Expertise: Accounting
Address: Faculty of Business Administration, Chiang Mai University 239, Huay Kaew Road, Muang District, Chiang Mai Thailand, 50200
E-mail: am.maprang@gmail.com

Name and Surname: Assistant Professor Dr. Jomjai Sampet
Highest Education: Doctor of Social and Economic Sciences (Dr.rer.soc.oec)
University or Agency: Chiang Mai University
Field of Expertise: Managerial Accounting, Financial Accounting
Address: Faculty of Business Administration, Chiang Mai University 239, Huay Kaew Road, Muang District, Chiang Mai Thailand, 50200
E-mail: jomjai.s@cmu.ac.th

Name and Surname: Assistant Professor Dr. Puritud Inya

Highest Education: Ph.D.

University or Agency: Chiang Mai University

Field of Expertise: Financial Accounting, Auditing

Address: Faculty of Business Administration, Chiang Mai University 239, Huay Kaew Road, Muang District, Chiang Mai Thailand, 50200

E-mail: puritud.inya@cmu.ac.th